EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 28.4.2023.
COM(2023) 233 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Regulas (ES) 2015/2120 atvērtā interneta piekļuves noteikumu īstenošanu

1. 1. IEVADS

Atvērtā interneta princips ir iestrādāts Regulā (ES) 2015/2120[1], kas visās dalībvalstīs tiek piemērota no 2016. gada 30. aprīļa. Regulā noteiktas tiešajiem lietotājiem tieši piemērojamas tiesības pēc savas izvēles piekļūt likumīgam saturam un pakalpojumiem un izplatīt tos, izmantojot savu interneta piekļuves pakalpojumu. Tajā ir iekļauts tīkla neitralitātes princips: interneta datplūsma jātraktē vienlīdzīgi bez diskriminācijas, bloķēšanas, ierobežošanas vai prioritarizēšanas. Tiešo lietotāju tiesības nevar ierobežot starp viņiem un viņu interneta pakalpojumu sniedzējiem noslēgtās vienošanās vai pakalpojumu sniedzēju īstenotā datplūsmas pārvaldības prakse. Atvērtā interneta princips ir ietverts Eiropas deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem[2], apliecinot tā pastāvīgo nozīmi ES.

Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādei (*BEREC*) regula piešķir pilnvaras ciešā sadarbībā ar Komisiju izdot pamatnostādnes par valsts regulatīvo iestāžu (VRI) pienākumiem pārraudzīt un nodrošināt atbilstību noteikumiem par atvērtu internetu. *BEREC* pamatnostādņu pirmo redakciju[3] publicēja 2016. gada augustā un tās atjaunināja 2020.[4] un 2022. gadā[5]. *BEREC* atvērtā interneta darba grupa, kuras dalībniece ir Komisija, darbojas ar mērķi nodrošināt konsekventu regulas piemērošanu visā Eiropā.

Komisijai bija jāpārskata regulas noteikumi par piekļuvi atvērtam internetam (3., 4., 5. un 6. pants) un līdz 2019. gada 30. aprīlim un vēlāk reizi četros gados jāiesniedz ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, "vajadzības gadījumā pievienojot atbilstīgus priekšlikumus šīs regulas grozīšanai".

Pirmais ziņojums par regulas īstenošanu tika publicēts 2019. gada aprīlī[6]. Komisija secināja, ka regula ir piemērota un efektīva tiešo lietotāju tiesību aizsardzībai un interneta kā inovācijas virzītājspēka veicināšanai un to nav nepieciešams grozīt. Kopš tā laika Komisija, *BEREC* un VRI ir turpinājušas pārraudzīt tirgus attīstību un noteikumu par atvērto internetu īstenošanu.

Šā otrā ziņojuma mērķis ir sniegt novērtējumu par regulas četru pantu īstenošanu laikposmā kopš 2019. gada, cita starpā ņemot vērā tirgus un tehnoloģisko attīstību. Šā novērtējuma nolūkiem Komisija apkopoja atsauksmes par to, kā ar regulu atbalstīta piekļuve atvērtajam internetam, un minētās atsauksmes ieguva no dažādiem avotiem:

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/2120 (2015. gada 25. novembris), ar ko nosaka pasākumus sakarā ar piekļuvi atvērtam internetam un groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem un Regulu (ES) Nr. 531/2012 par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos Savienībā (OV L 310, 26.11.2015., 1. lpp.), turpmāk "regula".

[2] Eiropas deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei, 2023/C 23/01 (OV C 23, 23.1.2023., 1.–7. lpp.).

[3] *BEREC* pamatnostādnes valstu regulatoriem par to, kā īstenot Eiropas tīkla neitralitātes noteikumus, BoR (16) 127, 2016. gada 30. augusts.

[4] *BEREC* pamatnostādnes par atvērtā interneta regulas īstenošanu, BoR (20) 112, 2020. gada 11. jūnijs.

[5] *BEREC* pamatnostādnes par atvērtā interneta regulas īstenošanu, BoR (22) 81, 2022. gada 9. jūnijs.

[6] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek īstenoti Regulas (ES) 2015/2120 noteikumi par piekļuvi atvērtam internetam, COM(2019) 203 final.

1) valstu īstenošanas ziņojumi, ko sniedz VRI[7] un *BEREC*[8];

2) *BEREC* 2022. gada decembra atzinums Regulas (ES) 2015/2120 piemērošanas izvērtēšanai[9];

3) Pētījums SMART 2019/0024[10] ("pētījums"), kurā apkopota faktiskā informācija par regulas īstenošanu, izmantojot dokumentālo izpēti, intervijas, aptauju, ekspertu grupas un mērķtiecīgi atlasītu ieinteresēto personu semināru, kas notika 2023. gada 30. janvārī, un sniegts novērtējums un ieteikumi;

4) nepārtraukti sakari ar ieinteresētajām personām visos līmeņos.

Ziņojumā ir ņemta vērā arī Eiropas Savienības Tiesas ("Tiesa") judikatūra par regulas noteikumu interpretāciju.

2. 2. KONTEKSTS

Kopš 2019. gada ziņojuma ir bijušas vairākas svarīgas norises. Starp norisēm juridiskajā, tiesu un regulatīvajā jomā jāmin šādas:

- četri Tiesas spriedumi, kas attiecas uz regulu – viens 2020. gada septembrī[11] un trīs 2021. gada septembrī[12];

- Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa[13] stāšanās spēkā, ar kuru cita starpā paplašināti patērētāju tiesību aizsardzības aspekti, kas paredzēti Direktīvā 2002/22/EK[14], uz kuru attiecas regula;

- divu sākotnējo 2016. gada augustā publicēto *BEREC* pamatnostādņu pārskatīšana: 2020. gada jūnijā pirmajā pārskatīšanā tika precizētas atsevišķas pamatnostādņu daļas un ņemta vērā VRI pieredze to piemērošanā, un citā pārskatīšanā 2022. gada jūnijā tika aplūkoti Tiesas spriedumi par "nulles tarifa" piedāvājumiem.

---

[7] Komisija savā tīmekļvietnē ("Atvērtais internets | Eiropas digitālās nākotnes veidošana" (europa.eu)) publicē VRI sniegtos ikgadējos valstu ziņojumus par atvērto internetu. Šobrīd ir pieejami 6 ziņojumi komplekti.

[8] Līdz šim *BEREC* ir pieņēmusi 6 ikgadējos ziņojumus par regulas īstenošanu; tie ir pieejami tās tīmekļvietnē: www.berec.europa.eu.

[9] *BEREC Opinion for the evaluation of the application of Regulation (EU) 2015/2120* (*BEREC* atzinums Regulas (ES) 2015/2120 piemērošanas izvērtēšanai), BoR (22) 163, 2022. gada 12. decembris.

[10] *Study on the implementation of the open internet access provisions of Regulation 2015/2120 No. 2022-008* (Pētījums Nr. 2022-008 par to, kā tiek īstenoti Regulas 2015/2120 noteikumi par piekļuvi atvērtam internetam), ko veica *ICF* un *WIK Consult*.

[11] Tiesas (virspalātas) 2020. gada 15. septembra spriedums apvienotajās lietās C-807/18 un C-39/19 *Telenor Magyarország*.

[12] Tiesas (astotās palātas) 2021. gada 2. septembra spriedumi lietā C-854/19 *Vodafone*, C-5/20 *Vodafone* un C-34/20 *Telekom Deutschland*.

[13] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1972 (2018. gada 11. decembris) par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi, OV L 321, 17.12.2018., 36. lpp.

[14] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/22/EK (2002. gada 7. marts) par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (Universālā pakalpojuma direktīva), OV L 108, 24.4.2002., 51. lpp.

Starp potenciāli nozīmīgiem notikumiem tehnoloģiskās attīstības jomā, kā arī starp globālajiem un ģeopolitiskajiem notikumiem kopš 2019. gada minami šādi:

- Covid-19 pandēmija, kas izraisīja interneta datplūsmas pieaugumu, radot jautājumus par iespējamiem pasākumiem tīkla pārblīves pārvaldībai un to spēkā esību saskaņā ar regulu;

- progresīva 5G mobilo tīklu izvēršana, paverot lielākas iespējas sniegt dažādus pakalpojumus ar atšķirīgu pakalpojumu kvalitātes (*QoS*) līmeni;

- ES sankcijas pret Krieviju, reaģējot uz militāro agresiju pret Ukrainu, to starpā ierobežojumi attiecībā uz vairākiem mediju elementiem, kas aptver visus pārraides un izplatīšanas veidus ES dalībvalstīs vai ir vērsti uz tām (to starpā kabeļtelevīzija, satelīttelevīzija, interneta protokola televīzija, platformas, tīmekļvietnes un lietojumprogrammas)[15].

3. 3. TIRGUS ATTĪSTĪBA

3.1. 3.1. Iekārtu, pakalpojumu un satura bezmaksas izmantošanas ierobežojumi

Regulā paredzētas tiešo lietotāju tiesības piekļūt informācijai un saturam un to izplatīt, izmantot un nodrošināt lietojumprogrammas un pakalpojumus, kā arī izmantot galiekārtas pēc savas izvēles. Šīs tiesības ir neatkarīgi no tiešā lietotāja vai pakalpojumu sniedzēja atrašanās vietas vai informācijas, satura, lietojumprogrammas vai pakalpojuma atrašanās vietas, izcelsmes vai galamērķa.

Regulā arī precizēts, ka tiešajiem lietotājiem jābūt iespējai brīvi izvēlēties savu galiekārtu un interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem nav jānosaka ierobežojumus to galiekārtu izmantošanai, kuras pieslēdzas tīklam, papildus galiekārtu ražotāju vai izplatītāju noteiktajiem ierobežojumiem.

BEREC savās pamatnostādnēs precizēja, ka, apsverot, vai tiešie lietotāji var izmantot galiekārtas pēc savas izvēles, VRI vispirms jānovērtē, vai interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējs nodrošina "obligātās iekārtas" un vai pastāv objektīva tehnoloģiska nepieciešamība pēc obligātajam iekārtām, kas uzskatāmas par daļu no interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja tīkla.

Pētījums apstiprina, ka galiekārtu izmantošanas ierobežojumi ir samērā plaši izplatīti un VRI reakcija uz tādiem ierobežojumiem nav vienota. Maršrutētāju izmantošanas brīvība tiek uzskatīta par svarīgu valstīs, kur tīkla pieslēgumpunkts (*NTP*) neietver maršrutētāju[16]. Kopumā salīdzinājumā ar 2019. gada ziņojumā aprakstīto situāciju, lai arī

[15] Padomes Regula (ES) 2022/350 (2022. gada 1. marts), ar ko groza Regulu (ES) Nr. 833/2014 par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā, OV L 65, 2.3.2022., 1.–4. lpp., un Padomes Lēmums (KĀDP) 2022/351 (2022. gada 1. marts), ar ko groza Lēmumu 2014/512/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā, OV L 65, 25.2.2022., 5.–7. lpp.

[16] No 24 VRI, kuras pētījuma ietvaros atbildēja uz šo jautājumu, 16 ziņoja, ka *NTP* to jurisdikcijā ir definēts. No tām septiņās *NTP* izslēdz maršrutētāju, četras dalībvalstis maršrutētāju iekļauj *NTP* definīcijā un vēl piecās dalībvalstīs definīcija atšķiras atkarībā no tehnoloģijas. Astoņās no dalībvalstīm, par kurām bija pieejama informācija, patērētājiem bija jāizmanto interneta pakalpojumu sniedzēju nodrošinātie maršrutētāji.

šobrīd ir lielāka pārredzamība attiecībā uz *NTP* atrašanās vietu un nosacījumiem par interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja nodrošinātajām iekārtām alternatīvu iekārtu izmantošanu, situācija Eiropā joprojām variējas. Šajā sakarā VRI un *BEREC* varētu aplūkot saskaņotāku pieeju un šaurākas definīcijas.

Kopumā dažas dalībvalstis īstenoja pasākumus lielākas galiekārtu izvēles veicināšanai salīdzinājumā ar 2019. gadā ziņoto situāciju. Ieinteresētās personas apstiprina, ka problēmas saistībā ar galiekārtu ierobežojumiem un ierīču izmantošanu ir mazinājušās. Tomēr dažas ieinteresētās personas aicina uzlabot izpildes panākšanu un viest lielāku skaidrību par konkrētu terminu interpretāciju.

3.2. 3.2. "Nulles tarifa" izvēles tarifs

"Nulles tarifa" izvēles tarifs ir komercprakse, ar kuru interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējs piemēro "nulles tarifu" vai pazeminātu tarifu visai datplūsmai vai daļai no datplūsmas, kas saistīta ar lietojumprogrammu vai konkrētu lietojumprogrammu kategoriju, kuru piedāvā minētā piekļuves pakalpojumu sniedzēja partneri[17]. Tādējādi šie dati netiek ieskaitīti pamattarifa ietvaros tiešo lietotāju iegādāto datu apjomā.

Kā norādīts 2019. gada ziņojumā, šādi "nulles tarifa" izvēles tarifi kopumā netika uzskatīti par aizliegtiem saskaņā ar regulu. 2016. gada pamatnostādnēs *BEREC* norādīja, kā šādi izvēles tarifi jānovērtē, un 2020. gada pamatnostādnēs tālāk attīstīja "nulles tarifa" un tamlīdzīgu piedāvājumu novērtēšanas metodiku. "Nulles tarifa" izvēles tarifs bija pieejams lielākajā daļā dalībvalstu, un kopumā tas bija tirgū plaši izplatīts[18].

Faktiski visi Tiesas spriedumi par atvērtā interneta noteikumiem tika pasludināti lietās, kas saistītas ar "nulles tarifa" izvēles tarifu.

Pirmkārt, 2019. gadā Tiesa apsvēra interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja piedāvājumus, kas ļāva tiešajiem lietotājiem izmantot noteiktas konkrētas lietojumprogrammas un pakalpojumus, uz kuriem attiecās "nulles tarifs" ar to saistīto datplūsmu, kas netiek ieskaitīta interneta piekļuves pakalpojuma pamattarifa datu apjomā, un uz šādiem piedāvājumiem attiecināmos īpašos lietošanas nosacījumus. Spriedumā Tiesa uzsvēra, ka vispārējais pienākums datplūsmu traktēt vienādi principā attiecas uz lietojumprogrammām un pakalpojumiem, uz ko attiecas "nulles tarifs".

2021. gadā Tiesa lēma, ka "nulles tarifa" izvēles tarifs nav saderīgs ar regulu. Arī joslas platuma, piesaistes izmantošanas vai lietošanas ierobežojumi viesabonēšanas laikā šādu izvēles tarifu aktivizēšanas dēļ nav saderīgi ar ES tiesību aktiem.

Ievērojot Tiesas spriedumus, *BEREC* savās 2022. gada pamatnostādnēs norādīja, ka komercprakse varētu ietvert "diferencētu cenu noteikšanu", kurā cena par noteiktu datu apjomu nav vienāda visai datplūsmai konkrētajā interneta piekļuves pakalpojuma datplūsmā; tomēr šai praksei vajadzētu būt "agnostiskai attiecībā uz lietojumprogrammām". Citiem vārdiem sakot, interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēji savā komercpraksē var iekļaut atšķirīgu cenu noteiktam datu apjomam (cita starpā

[17] Sk. Tiesas doto definīciju spriedumos lietās C-854/19, C-5/20 un C-34/20.

[18] Joprojām 2022. gadā lietojumprogrammas, uz kurām visvairāk attiecās "nulles tarifs", bija mūzikas straumēšanas (20 dalībvalstis), video/IPTV (20 dalībvalstis) un sociālo mediju (18 dalībvalstis) lietotnes. Tika ziņots arī par "nulles tarifiem" balss ziņām un īsziņām (15 dalībvalstis), mākoņpakalpojumiem (8 dalībvalstis), kā arī spēlēm (6 dalībvalstis).

“nulles tarifa” izvēles tarifu vai samazinātu tarifu), ja vien šī datplūsma tiek izmantota neatkarīgi no lietojumprogrammas.

BEREC uzskata, ka jebkāda diferencētu cenu noteikšanas prakse, kas nav agnostiska attiecībā uz lietojumprogrammām (piemēram, “nulles tarifa” piemērošana pašu interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēju lietojumprogrammām vai atļauja satura un lietojumprogrammu nodrošinātājiem subsidēt savus datus), kopumā ir nepieņemama.

Atbilstīgi Tiesas spriedumiem kopš 2022. gada decembra “nulles tarifa” izvēles tarifi ir pilnībā atsaukti vai tiek atsaukti no tirgus[19]. VRI un operatori ziņo, ka klienti, kuri saņem “nulles tarifa” izvēles tarifus, tiek pārlikti uz tarifu plāniem ar papildu vai neierobežotu datu apjomu vai dažos gadījumos tiek piemērotas atlaides ar laika nosacījumu.

Pētījums liecina, ka ieinteresēto personu vidū valda vispārēja vienprātība, ka Tiesas spriedumi un atjauninātās *BEREC* pamatnostādnes ir viesušas skaidrību par “nulles tarifa” izvēles tarifiem. Dažas VRI norādīja, ka to dalībvalstīs “nulles tarifa” izvēles tarifs ir atļauts klientu apkalpošanas vietnēm, savukārt citās “nulles tarifa” izvēles tarifs atļauts sociāliem vai izglītojošiem nolūkiem. Saskaņā ar pētījumu dažas ieinteresētās personas uzskata, ka “nulles tarifa” izvēles tarifi sociālos vai izglītības nolūkos būtu jāatļauj pēc būtības, savukārt citas baidās, ka tas varētu pavērt iespēju regulas principu pārkāpumiem, un tas nav nepieciešams gadījumos, kad patērētājiem piedāvātajos tarifos tiek nodrošināts pietiekams joslas platums. Šādos gadījumos noderētu lielāka skaidrība par to, kā interpretējami ar “nulles tarifa” izvēles tarifu saistītie termini.

4. 4. DATPLŪSMAS PĀRVALDĪBA

Regulā arī apstiprināts, ka interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem pret visu datplūsmu ir jāizturas vienādi – bez diskriminācijas, ierobežojumiem vai traucējumiem; tie nedrīkst bloķēt, palēināt, pārveidot, ierobežot, traucēt, pasliktināt vai diskriminēt konkrētu saturu, lietojumprogrammas vai pakalpojumus. Regulā ir paredzēti daži izņēmumi, kas attiecas tikai uz:

a) atbilstību ES tiesību aktiem vai valsts tiesību aktiem, to starpā to tiesu vai publisko iestāžu nolēmumiem, kurām piešķirtas attiecīgas pilnvaras;

b) tīkla, sniegto pakalpojumu un tiešo lietotāju galiekārtu integritātes un drošības saglabāšanu;

c) tīkla pārblīves novēršanu un ārkārtējas vai pārejošas tīkla pārblīves seku mazināšanu.

4.1. 4.1. Satura bloķēšana un ierobežošana

Pētījums liecina, ka par autorizētu bloķēšanu tiek ziņots plaši, jo īpaši, pamatojot ar diviem izņēmumiem: a) tiesību akti un b) drošība un integritāte.

[19] No 2022. gada decembra “nulles tarifa” izvēles tarifi ir pilnībā atsaukti (netiek tirgoti un atsaukti esošajiem klientiem) 6 dalībvalstīs (HR, EE, LT, LU, MT, SI), savukārt vēl 5 dalībvalstīs (AT, DK, CZ, DE, HU) esošie klienti joprojām tiek apkalpoti, taču “nulles tarifu” pakāpeniska atcelšanu bija paredzēts pabeigt līdz 2023. gada martam (vai 2023. gada janvārim DK).

Daudzās dalībvalstīs satura bloķēšana ir notikusi, pamatojoties uz tiesību aktiem / tiesu nolēmumiem, t. sk. nelegālu azartspēļu un bērnu pornogrāfijas, ekstrēmistiska satura, autortiesību pārkāpumu, apdraudējuma valstij bloķēšana, kā arī pamatojoties uz ES sankcijām pret Krieviju. Jo īpaši saistībā ar sankcijām pret Krieviju daži interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēji pauda bažas, ka trūkst juridiskas skaidrības par apstākļiem, kādos ir atļauts vai ir obligāti bloķēt saturu. Šajā sakarā *BEREC* uzsvēra, ka VRI ir centušās palīdzēt interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem ar sankciju praktisku ieviešanu, lai izvairītos no pārmērīgas vai nepietiekamas bloķēšanas. Tomēr tā arī atgādināja, ka VRI neatbild par lēmumu pieņemšanu par sankciju ieviešanu vai to izpildes pārraudzību.

VRI retāk ziņo par ierobežošanas izmantošanu, lai novērstu laika ziņā ierobežotas tīkla pārblīves problēmas (proti, c) izņēmums). Tā izmantota galvenokārt gadījumos, kad tiešie lietotāji pārsniedz mobilo datu plānu jaudu; un lai novērstu tīkla pārblīvi mobilo sakaru tīklos strāvas padeves pārtraukumu laikā, lai nodrošinātu piekļuvi zvaniem un avārijas dienestiem vai tīkla atteices vai pēkšņa datplūsmas pieauguma periodos.

4.2. 4.2. Covid-19 ietekme uz datplūsmas pārvaldību

Sākoties Covid-19 krīzei un līdz ar to arī pārvietošanās ierobežojumiem, *BEREC* un VRI cieši sadarbojās ar Komisiju[20], lai ātri un skaidri sniegtu norādījumus ieinteresētajām personām. Tās arī turpināja ziņot par situāciju turpmākajos mēnešos[21].

Vairākas VRI atzīmēja, ka Covid-19 pandēmijas laikā, pat krīzes kulminācijas brīdī, ierobežošana nav bijusi nepieciešama, kad dalībvalstīs ieviesto pārvietošanās ierobežojumu rezultātā pieauga tāldarba un tālmācību apjoms, tādējādi palielinot tīkla datplūsmu. Attiecībā uz datplūsmas pārvaldību Covid-19 pandēmijas laikā nevienā no 2022. gada VRI ziņojumiem netika ziņots par ierobežošanu ar Covid-19 saistītu iemeslu dēļ.

Covid-19 krīze ir lielisks piemērs regulas pielāgojamībai un piemērojamībai konkrētām problēmām, piemēram, interneta datplūsmas kulminācijai krīzes laikā. Šis piemērs ir pārliecinošs pierādījums tam, ka regulas, *BEREC* pamatnostādņu un Komisijas sadarbības mijiedarbība sniedz drošu instrumentu nākotnē neparedzētu notikumu pārvaldīšanai, ja un kad tie iestājas. Turklāt Covid-19 krīze arī parāda, ka pašreizējā infrastruktūra spēj tikt galā ar pēkšņu, negaidītu un ilgstošu interneta datplūsmas kulmināciju.

Tomēr turpmākajos gados būs nepieciešami ievērojami ieguldījumi, lai nodrošinātu iespēju sasniegt visus Digitālās desmitgades ceļa[22] mērķus un Eiropas infrastruktūras spēju tikt galā ar iespējamo tīkla datplūsmas pieaugumu, kā arī sekot līdzi jaunākajām tehnoloģijām. Komisija pašlaik izpētes apspriešanā, kas norisinās no 2023. gada 23. februāra līdz 2023. gada 19. maijam, lūdz ieinteresēto personu viedokļus par

[20] Komisijas un *BEREC* kopīgais paziņojums 2019. gada 19. martā par rīcību saistībā ar pieaugošo pieprasījumu pēc tīkla savienojamības Covid-19 pandēmijas rezultātā.
[21] Kopīgajā paziņojumā *BEREC* apņēmās izveidot īpašu ziņošanas mehānismu, lai nodrošinātu regulāru interneta datplūsmas stāvokļa pārraudzību katrā dalībvalstī, kas ļautu ātri reaģēt uz jaudas problēmām. Sākotnēji ziņojums tika izdots divas reizes nedēļā un pēc tam reizi mēnesī, jo stāvoklis stabilizējās un VRI ziņojumu apjoms samazinājās.
[22] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/2481 (2022. gada 14. decembris), ar ko izveido politikas programmu "Digitālās desmitgades ceļš" 2030. gadam, OV L 323, 19.12.2022., 4. lpp.

nākotnes interneta infrastruktūras izveidei nepieciešamajiem ieguldījumiem. Šajā sakarā jāatzīmē, ka Digitālās desmitgades ceļā uzsvērts princips, ka "visiem tirgus dalībniekiem, kas gūst labumu no digitālās pārveides, būtu jāuzņemas savi sociālie pienākumi un jāsniedz taisnīgs un samērīgs ieguldījums sabiedriskajos labumos, pakalpojumos un infrastruktūrā visu Savienības pilsoņu labā". Tas atbilst arī Eiropas deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem ietvertajām politiskajām saistībām. Iepriekš minētajā izpētes apspriešanā tiek lūgti arī ieinteresēto personu viedokļi par to, kā šo principu attiecīgā gadījumā varētu īstenot praksē, lai palīdzētu izveidot tādu infrastruktūru, kas nepieciešama, lai Eiropa varētu vadīt digitālo pārveidi. Tomēr fakts, ka pašlaik notiek debates ar dažādām ieinteresētajām personām un to starpā par šo jautājumu, neapšauba tīkla neitralitātes noteikumus, kuru nozīme ir atkārtoti uzsvērta arī Deklarācijā par digitālajām tiesībām un principiem.

5. 5. TEHNOLOĢISKĀ ATTĪSTĪBA

5.1. 5.1. 5G tehnoloģiju attīstība

Kā uzsvērts jau 2019. gada ziņojumā, regula tika apzināti izstrādāta kā uz principiem balstīts noteikumu kopums, ko varētu piemērot paredzamai jaunu tehnoloģiju, piemēram, 5G, un jaunu pakalpojumu (piemēram, tīkla slāņošana, 5G *QoS* identifikators (*5QI*), mobilā perifērdatošana un "tīkls kā pakalpojums") attīstībai. Komisija 2019. gadā apņēmās gan turpināt uzmanīgi sekot šim jautājumam, 5G attīstoties tirgū, gan cieši sadarboties ar *BEREC*, atjauninot tās pamatnostādnes, ko tā arī izdarīja 2020. gadā.

Pārskatītajās 2020. gada *BEREC* pamatnostādnēs sniegti būtiski precizējumi saistībā ar 5G tehnoloģijām, skaidrojot to saderību ar regulu. Pamatnostādnēs paskaidrots, kā interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēji var diferencēt interneta piekļuves pakalpojumu abonementu *QoS* līmeni. *QoS* līmeņiem joprojām jābūt "agnostiskiem attiecībā uz lietojumprogrammām", savukārt tiešajiem lietotājiem ir jāsaglabā kontrole pār to, kuras lietojumprogrammas tiek pārraidītas kurā *QoS* līmenī.

Pagaidām ne *BEREC*, ne Komisija nav informētas par konkrētu piemēru, kad regula kavētu 5G tehnoloģijas ieviešanu.

5.2. 5.2. Tehnoloģiskā attīstība un specializētie pakalpojumi

Regula paredz iespēju piedāvāt pakalpojumus, kas nav interneta piekļuves pakalpojumi. Šādi pakalpojumi, ko parasti dēvē par "specializētajiem pakalpojumiem", ir optimizēti konkrētam saturam, lietojumprogrammām vai pakalpojumiem vai to apvienojumam, ja šāda optimizācija ir nepieciešama to kvalitātes prasību izpildei. Pakalpojumu sniedzēji var piedāvāt vai nodrošināt specializētus pakalpojumus tikai tad, ja tīkla jauda ir pietiekama, lai tos sniegtu papildus jebkuriem interneta piekļuves pakalpojumiem, vienlaikus nepasliktinot to kvalitāti.

BEREC pamatnostādnēs ir skaidrots, kā jāsaprot regulas noteikumi, precizējot pašā regulā paredzēto specializēto pakalpojumu sniegšanas nosacījumus. Šajā aspektā 2020. gada pamatnostādnēs norādīts, ka dažādas lietojumprogrammas (kā specializētus pakalpojumus) var traktēt atšķirīgi, ja tas ir objektīvi nepieciešams, lai izpildītu lietojumprogrammas prasības attiecībā uz noteiktu kvalitātes līmeni, ko nav iespējams izpildīt, izmantojot vislabāko pieejamo interneta piekļuves pakalpojumu. *BEREC* pamatnostādnēs atzīts, ka internets un interneta piekļuves pakalpojumu raksturs laika

gaitā mainīsies. Trīs specializēto pakalpojumu piemēri, kas norādīti *BEREC* pamatnostādnēs un ir pieejami daudzās dalībvalstīs, ir šādi: *VoLTE, IPTV* un *VoIP*.

Atbilstības novērtēšana pirmām kārtām jāveic pakalpojumu sniedzējam, kurš apsver specializētā pakalpojuma piedāvāšanu, jo, lai tādus pakalpojumus piedāvātu tiešajiem lietotājiem, nav nepieciešama iepriekšēja VRI atļauja. Lai noteiktu, vai pakalpojums ir ietverts, regulā interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem noteikts: i) pierādīt, ka katrai lietojumprogrammai ir nepieciešama īpaša attieksme; ii) parādīt, ka tā ir nodalīta no interneta piekļuves pakalpojuma; un iii) pierādīt, ka šādai attieksmei nebūs negatīvas ietekmes uz tiešajiem lietotājiem.

Apspriešanā iesaistīto ieinteresēto pušu viedokļi par specializēto pakalpojumu attīstību atšķiras. Daži uzskata, ka nepieciešamība pēc specializētiem pakalpojumiem var samazināties, pieaugot interneta piekļuves pakalpojumu vidējai kvalitātei. Citi uzskata, ka pieprasījums pēc specializētiem pakalpojumiem var pieaugt saistībā ar 5G tīkla slāņošanu. *BEREC* piezīmē, ka, no vienas puses, pakalpojumam, kam šobrīd nepieciešama optimalizācija un kas uzskatāms par specializētu pakalpojumu, nākotnē tas var nebūt nepieciešams, uzlabojoties interneta piekļuves pakalpojumu vispārējai kvalitātei, bet, no otras puses, var parādīties papildu pakalpojumi, kurus nepieciešams optimalizēt. Tas var attiekties uz pāreju uz Web 4.0[23] un "tīklu kā pakalpojuma" izveidi, kur tiks gaidīts, lai tīkli nodrošina pārraides, glabāšanas un skaitļošanas funkcijas[24].

Turpinoties tehnoloģiju attīstībai, dažādas ieinteresētās personas pauž viedokli, ka dažkārt nav skaidrs, vai regula attiecas uz noteiktiem eksperimentāliem pakalpojumiem un tehnoloģijām un vai to lietojumprogrammas tiks uzskatītas par likumīgām. Līdz šim VRI un *BEREC* jaunās tehnoloģijas vērtēja katrā gadījumā atsevišķi. *BEREC* atbalstītā pieeja ir izvērtēt katru gadījumu atsevišķi, jo līdz šim ir ieviesti tikai daži specializēti pakalpojumi. Tomēr juridiskas noteiktības trūkums var atturēt no ieguldīšanas un inovēšanas. Šajā ziņā, lai gan dažas ieinteresētās personas, to vidū patērētāju organizācijas, ir apmierinātas ar pašreizējiem *BEREC* norādījumiem, daudzi lielāki interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēji uzskata, ka pastāvošie noteikumi un pieeja nenodrošina pietiekamu noteiktību, kas tiem ļautu palaist pakalpojumus, kuru pamatā ir tīkla slāņošana, vai definēt specializētus pakalpojumus.

Tāpēc lielāka juridiska noteiktība nākotnē var nākt par labu gan novatoriem, gan patērētājiem. Kā to panākt, signalizējot, ka regulas darbības jomā vajadzētu būt iespējai sniegt jaunus augstas veiktspējas pakalpojumus, un vai tāda "signalizācija" jāveic ar skaidrojumu *BEREC* pamatnostādnēs (piemēram, īsākos intervālos, kas ir samērā ar tirgus un tehnoloģiju attīstību) vai Komisijai, ir viens no jautājumiem, kam uzmanība veltāma vistuvākajā nākotnē.

[23] Ceturtā globālā tīmekļa paaudze.

[24] Piemēram, pakalpojumus, ko sniegs programmatūras definētos nākotnes tīklos, var iekļaut specializēto pakalpojumu koncepcijā, piemēram, pakalpojumi ēku automatizācijai, satīklotiem automobiļiem, augstas kvalitātes patērētāju lietojumprogrammām vai drošai savienojamībai.

6. 6. LĪGUMISKĀ PĀRREDZAMĪBA, REGULATĪVĀ PĀRRAUDZĪBA UN PROCEDŪRAS

6.1. 6.1. Pārredzamības pienākumi

Regulā ir noteiktas vairākas prasības pārredzamībai, galvenokārt attiecībā uz informāciju par datplūsmas ātrumu un pārvaldības praksi. Tajā noteikts, ka interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem ir jāsniedz informācija par pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ja rodas neatbilstības starp faktisko un līgumā noteikto ātrumu, un jāievieš pārredzamas, vienkāršas un efektīvas procedūras tiešo lietotāju sūdzību izskatīšanai. Jebkurai būtiskai neatbilstībai starp interneta piekļuves pakalpojumu faktisko veiktspēju attiecībā uz ātrumu vai citiem *QoS* parametriem un pakalpojumu sniedzēja norādīto veiktspēju, ja attiecīgos faktus konstatē ar VRI sertificētu pārraudzības mehānismu, patērētājiem jābūt pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

Kopumā, pateicoties regulas īstenošanai, pārredzamība ir ievērojami uzlabojusies. Patērētāju organizācijas, pilsoņu tiesību organizācijas un VRI uzskata, ka regula ir efektīva, nodrošinot pārredzamību attiecībā uz platjoslas ātrumu, attieksmi pret datplūsmu un aizsardzības iespējas patērētājiem, ja viņi nesaņem gaidīto *QoS*.

Lielākā daļa VRI uzskata, ka interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēji ir ievērojuši pārredzamības prasības un ka kopš 2019. gada ziņojuma ir veikti ievērojami uzlabojumi. Joprojām pastāv noteiktas problēmas, jo īpaši starp mazākiem (bieži vien vietēja mēroga) pakalpojumu sniedzējiem un dažos gadījumos saistībā ar mobilo sakaru pakalpojumu sniedzēju ziņojumiem par ātrumu (piemēram, kartēs) vai termina "neierobežoti dati" sagrozījumu[25]. Turklāt VRI ir panākušas ievērojamu progresu, ieviešot pārraudzības rīkus, lai patērētāji varētu pārbaudīt, vai saņemtais ātrums atbilst līgumā noteiktajam[26].

Dažas ieinteresētās personas vēlētos, lai *BEREC* pamatnostādnēs būtu sniegti sīkāk izstrādāti un preskriptīvāki ieteikumi par VRI izmantojamajām pieejām, lai nodrošinātu pārredzamību; nodrošinātu skaidrību attiecībā uz ātruma jēdzieniem un mērījumiem; un nodrošinātu konsekvenci, ziņojot par faktisko ātrumu salīdzinājumā ar līgumā noteikto vai reklamēto ātrumu. Patērētāju un pilsonisko tiesību organizācijas arī atzīmēja, ka patērētājiem informācija nav viegli saprotama, uzsvēra atšķirības starp faktisko un līgumā noteikto ātrumu un interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēju sūdzību neefektīvo izskatīšanu. *BEREC* nekonstatēja konkrētas pārredzamības pārraudzības problēmas, norādot, ka pakalpojumu sniedzēji kopumā izpilda pārredzamības prasības.

6.2. 6.2. Uzraudzība un izpilde

Regulā VRI piešķirtas pilnvaras nodrošināt tās mērķu sasniegšanu. Kopš regulas stāšanās spēkā astoņu dalībvalstu tiesās ir apstrīdēti VRI lēmumi, kas pieņemti pret interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem[27]. Lielākajā daļā gadījumu tiesu lēmumos ir apstiprināti VRI lēmumi. 2020. gada pamatnostādnēs *BEREC* norādīja, ka ir VRI var veikt trīs veidu darbības atbilstības pārraudzībai un nodrošināšanai: i) dažādu prasību

[25] Šis jautājums tika risināts, izmantojot *BIPT* pamatnostādnes Beļģijā.
[26] 7 VRI nodrošina sertificētu rīku (AT, HR, CY, DE, IT, PL, RO), savukārt vēl 11 VRI nodrošina rīku, par kuru tās neapgalvo, ka tas ir sertificēts (CZ atzīmē, ka sertifikācija tiek plānota), vēl 3 VRI plāno ieviest šādu rīku vai noris tā testēšanas process (BG, FI, LV).
[27] BoR (22) 128, 9. nodaļa un I pielikums.

piemērošanas uzraudzība vai pārraudzība; ii) izpildes panākšana; un iii) ziņošana par pārraudzības pasākumu rezultātā gūtajiem konstatējumiem. Jebkuru prasību un pasākumu noteikšana būtu jāvērtē, pamatojoties uz to lietderību, nepieciešamību un samērīgumu.

Saskaņā ar pētījumu izpildes panākšanas prakse ļoti atšķiras. Lai gan dažas VRI izskata vairākas lietas un noslēdz lietas, sniedzot oficiālus konstatējumus vai lēmumus, citas nodrošina regulas noteikumu izpildi ar neformāla dialoga starpniecību, vēl citas atbilstības nodrošināšanai izmanto dažādu pieeju kombināciju. Ieinteresētās personas kopumā piekrīt, ka VRI ir rīkojušās atbilstīgi *BEREC* pamatnostādnēm. Viedokļi par to, cik lielā mērā pamatnostādņu rezultātā panākta konsekventāka prakse dažādās dalībvalstīs, atšķiras, un patērētāju tiesību aizsardzības organizācijas pilnībā piekrīt šim apgalvojumam, savukārt interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēji šajā jautājumā ietur neitrālāku pozīciju.

6.3. 6.3. Sankcijas

Sankcijas un sodu aprēķināšanas metodes dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Piemēram, 13 dalībvalstīs sodi ir piesaistīti uzņēmuma apgrozījumam, bet citās ir fiksēta maksimālā summa, vēl citās ir abu variantu apvienojums. Maksimālais soda apmērs svārstās no 0,25 % līdz 5 % no vidējā gada apgrozījuma pasaulē vai ir noteikta maksimālā summa robežās no 100 000 EUR līdz 5 miljoniem EUR. Līdz šim ir piemēroti tikai daži sodi, un tie visi bija krietni zem piemērojamā maksimuma.

7. 7. SECINĀJUMI

Regulā ietvertie noteikumi veido Eiropas interneta ekosistēmas darbības pamatu, un tie ir atgādināti Eiropas digitālajās tiesībās un principos, sniedzot politisku apņemšanos aizsargāt un veicināt atvērtu internetu Eiropas digitālajā pārveidē. Šajā ziņojumā ir uzsvērti konkrēti jautājumi, kuriem tuvākajā nākotnē Komisijai un *BEREC* jāpievērš īpaša uzmanība, lai nodrošinātu, ka regulas piemērošana joprojām ir aktuāla un atbilst tehnoloģiskajai attīstībai.

Kopš 2019. gada ziņojuma ir notikušas izmaiņas tehnoloģiju jomā, bet jo īpaši būtiskas tirgus un ģeopolitiskas izmaiņas, kuras nebija iespējams paredzēt regulas izstrādes laikā. Fakts, ka regula un tās īstenošana ir izturējusi laika pārbaudi, apliecina, ka regulas principiālā pieeja joprojām garantē būtisku līdzsvaru starp tiešo lietotāju tiesību aizsardzību un nepieciešamību veicināt konkurētspējīgu ES digitālo vienoto tirgu. No šā novērtējuma Komisija secina, ka salīdzinājumā ar situāciju 2019. gadā, kad tika izdots pirmais ziņojums, atvērta interneta principi joprojām ir aktuāli no tiešo lietotāju, satura un lietojumprogrammu nodrošinātāju un interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēju viedokļa.